

**KAINUUN 1. VAIHEMAAKUNTAKAAVAN VIRANOMAISNEUVOTTELU
MUISTIO****Aika:** 29.2.2008 klo 9.00 alkaen**Paikka:** Kajaanin kaupungin valtuustosali, Pohjolankatu 13, Kajaani**Läsnäolijat:**

Hannu Tikkanen	Kajaanin kaupunki
Jouko Kohvakka	Pohjois-Savon liitto
Pentti Tuovinen	Kainuun metsäkeskus
Merja Väisänen	Metsähallitus Kainuu
Sirkka-Liisa Markkanen	Kainuun ympäristökeskus
Jouko Saastamoinen	Kainuun ympäristökeskus
Esa Suominen	Kainuun Museo
Veli-Pekka Pitkänen	Ilmailulaitos Finavia
Jussi Sääsilahti	Tiehallinto Oulun tiepiiri
Harri Helenius	Ristijärven kunta
Asko Kinnunen	Kuhmon kaupunki
Pasi Petäjäjärvi	Pohjois-Suomen huoltorykmentti
Jouni Raunio	Pohjois-Suomen sotilasläänin esikunta
Matti Pesonen	Kainuun Prikaati
Jari Nykänen	Lapin Lennosto
Tapani Pääkkönen	Kainuun riistanhoitopiiri
Irmeli Hanka	Kajaanin kaupunki
Unto Ritvanen	Kainuun ympäristökeskus
Pertti Perttola	Kainuun ympäristökeskus
Kari Pääkkönen	Kainuun ympäristökeskus
Jorma Keva	Ympäristöministeriö
Harri Pitkäranta	Ympäristöministeriö
Hannu Heikkinen	Kainuun maakunta -kuntayhtymä
Martti Juntunen	Kainuun maakunta -kuntayhtymä
Anneli Oikarinen	Kainuun maakunta -kuntayhtymä
Suvi Rusanen	Kainuun maakunta -kuntayhtymä

1. Kokouksen avaus

Suunnittelujohtaja Hannu Heikkinen toivotti osanottajat tervetulleeksi ja pyysi projektipäällikkö Hannu Tikkasta kertomaan Kajaanin kaupungin ja puolustusvoimien välisestä yhteistyöhankkeesta.

Tämän jälkeen suunnittelujohtaja Hannu Heikkinen totesi kokouksen avatuksi. Sovittiin, että Hannu Heikkinen toimii kokouksen puheenjohtajana. Osanottajat esittäytyivät.

2. Viranomaisneuvottelun tarkoituksen toteaminen

Hannu Heikkinen kertoi, että viranomaisneuvottelusta säädetään maankäyttö- ja rakennuslain 66 §:ssä. Viranomaisneuvottelun tarkoituksena on saada tietoon kaikki kaavan laadintaan liittyvät tavoitteet, joita viranomaisilla sekä keskeisillä osallistujatahoilla on.

Ensimmäinen viranomaisneuvottelu järjestetään kaavoituksen aloitusvaiheessa. Toinen, vaihekaavaehdotusta koskeva viranomaisneuvottelu järjestetään sen jälkeen, kun kaavaehdotus on ollut julkisesti nähtävillä ja sitä koskevat lausunnot ja muistutukset on saatu.

3. Esityslistan hyväksyminen

Esityslista hyväksyttiin kokouksen työjärjestykseksi.

4. Muistion laadinnasta

Muistion laadinnasta vastaa Kainuun maakunta -kuntayhtymä. Muistion laatii suunnittelija Suvi Rusanen. Muistio lähetetään kommentoitavaksi ympäristöministeriöön. Maakuntakuntayhtymän ja ympäristöministeriön edustajat allekirjoittavat muistion.

5. Kainuun alueiden käytön suunnittelutilanne

Irmeli Hanka kertoi, että Kajaanin kaupungilla on meneillään aluerakenneselvityksen laatiminen. Aluerakenneselvityksen pohjalta tarkastetaan yleiskaavoja tarpeen mukaan. Lisäksi Hanka totesi, että Kainuun Prikaatilla on merkittävä rooli alueidenkäytössä, sillä Kajaanilla ja Prikaatilla on sopimus vuokra-alueesta. Prikaatin laajentuminen on ollut "piristysruiske" Kajaanin kaupungille.

Asko Kinnunen Kuhmosta totesi, että Kuhmossa on keskustajaman osayleiskaavan laatiminen käynnissä.

Harri Helenius kertoi Ristijärven kunnan osalta, että Saukkovaaraa yleiskaavoitetaan. Lisäksi kaavahanke on vireillä Putkosjärven alueella Sotkamon suunnalla.

Kainuun maakuntakaavan osalta Hannu Heikkinen totesi, että kaava on vahvistettavana ympäristöministeriössä. Kaava saanee lainvoiman vielä vuoden 2008 aikana.

6. Vireillä olevat maakuntatason suunnitelmat

Merkittiin ko. suunnitelmat tiedoksi:

Kainuun maakunta -kuntayhtymässä käynnistetään Kainuun maakuntasuunnitelman ja Kainuun maakuntaohjelman tarkistaminen vuoden 2008 aikana.

Metsähallituksen luonnonvarasuunnitelman välitarkastus on juuri valmistunut.

Kainuun ympäristöohjelman päivitys käynnistyy vuonna 2008.

Lapin lennoston tutka-asema on tällä hetkellä Lehtovaarassa, mutta sen siirto Sotkamoon vaarakajon eteläpäähän on vireillä. Alue on kooltaan noin 25 hehtaaria.

7. Suunnittelutehtävän määrittely, vaihemaakuntakaavan keskeinen sisältö ja vaihtoehdot

Kaavan sisältö:

Hannu Heikkinen kertoi, että maakuntahallitus on tehnyt päätöksen 23.4.2007 vaihemaakuntakaavatyön käynnistämisestä. Päätöksessä todettiin, että Kainuun 1. vaihemaakuntakaavan laatiminen käynnistetään ja että käynnistettävässä vaihemaakuntakaavassa käsitellään puolustusvoimien ampuma- ja harjoitustoimintaan Kainuussa liittyvät alueidenkäyttöratkaisut sekä muita mahdollisia maakuntahallituksen esittämiä asiakokonaisuuksia.

Kokouksessa keskusteltiin Lapin Lennoston edustajan esille ottaman tutka-aseman siirtämisen huomioimisesta vaihemaakuntakaavassa.

Harri Pitkäranta totesi, että tutka-asemiin liittyviä alueidenkäyttötarpeita ei ole käsitelty muissa maakuntakaavoissa. Tämä ei kuitenkaan estä asian käsittelemistä maakuntakaavassa. Asian käsittelyä voi olla tarpeen harkita.

Hannu Heikkinen totesi tutka-asemiin liittyvän keskustelun päätteeksi, että asiasta on tarpeen keskustella Kainuun ympäristökeskuksen ja Sotkamon kunnan kanssa.

Kaavan vaihtoehtotarkastelu:

Hannu Heikkinen esitti Kainuun 1. vaihemaakuntakaavan tarkasteluvaihtoehdot.

Tämän jälkeen Jouni Raunio esitteli Puolustusvoimien tekemän tarkastelun Kassunkurun alueen laajentamisen mahdollisuuksista.

Harri Pitkäranta totesi, että vaihtoehtojen tarkastelu on kaavatyössä olennaista. Erityisesti syytä on kiinnittää huomiota eri vaihtoehtojen tasapuoliseen ja yhtä perusteelliseen tarkasteluun. Vaihtoehtotarkastelun voi ulottaa kaavan luonnosvaiheeseen saakka, jonka jälkeen suoritetun kuulemisen perusteella voidaan usein pudottaa jokin vaihtoehto jatkotarkastelusta pois.

Jorma Keva huomautti, tulisiko yhtenä vaihtoehtona huomioida myöskin vaihtoehto, jossa Vuosangan toiminta siirtyy Rovajärvelle. Tämä vaihtoehto on tullut esille aikaisemmissa keskusteluissa, joten se lienee syytä käsitellä.

Hannu Heikkinen sanoi, että Rovajärvi sisältyy kaavan 0-vaihtoehtoon.

Lisäksi Jouko Saastamoinen ehdotti, että 0-vaihtoehdossa otettaisiin huomioon Kassunkurun toiminnan säilyminen ennallaan.

Sovittiin, että tämä sisältyy 0-vaihtoehtoon.

Hannu Heikkinen totesi, että kaavatyötä jatketaan esitettyjen vaihtoehtojen perusteella.

8. Maakuntakaavaa koskevat valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet

Hannu Heikkinen kertoi valtakunnallisista alueidenkäyttötavoitteista.

Harri Pitkäranta kertoi, että valtakunnallisia alueidenkäyttötavoitteita ollaan tarkistamassa. Tämän voisi todeta myöskin vaihemaakuntakaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa.

Lisäksi VAT:ssa on myös oma tavoitteensa melukysymyksistä, jonka voi myöskin mainita OAS:ssa.

Sovittiin, että täydennetään OAS maininnalla, että VAT:a ollaan tarkistamassa sekä lisätään sinne myös melua koskeva tavoite.

9. Muut vaihemaakuntakaavan kannalta keskeiset tavoitteet ja suunnitteluperiaatteet

Hannu Heikkinen totesi, että maakuntakaavan kannalta keskeisiä tavoitteita ja suunnitteluperiaatteita ovat maankäyttö- ja rakennuslaki sekä kaavan OAS:ssa esitetyt tavoitteet.

Jorma Keva kysyi, mikä on Puolustusvoimien todellinen aluetarve, sillä kaava tähtää vuoteen 2025 saakka.

Jouni Raunio totesi, että tarpeita vuoteen 2025 saakka on kohtuullisen hankala hahmottaa, mutta puolustusvoimien tämänhetkisen näkemyksen mukaan nyt esillä oleva laajennustarve kattaa laajentumistarpeet vuoteen 2025 saakka. Tavoitteena edelleenkin on laajentaa Vuosangan aluetta. Vuosangan laajennusalueiden rajaukset voitaisiin vielä mahdollisesti joiltakin osin avata uudelleen tarkasteluun. Kuitenkaan itse laajentumistarvetta se ei poista.

Harri Pitkäranta totesi, että maakuntakaava on yleispiirteinen suunnitelma mikä tarkoittaa sitä, että aluerajausten yksityiskohtaista sijaintia voidaan tarkentaa yksityiskohtaisemman suunnittelun yhteydessä, maakuntakaavan yleispiirteisyyden salliman liikkumavaran puitteissa.

Jari Nykänen totesi, että Kainuun Prikaati on kehitettävä valmiusyhtymä ja kasvupaineet liittyvät valmiusyhtymien toimintaan.

Irmeli Hanka totesi, että Kajaanin kaupungin osalta on tärkeää turvata puolustusvoimien toiminta Kainuussa, mutta eri maankäyttötarpeet tulee sovittaa yhteen. Tärkeää olisi selvittää kehittämiseen liittyvät tarpeet myös varuskunta-alueen osalta, koska Kajaanin ja Sotkamon välinen alue on kiinnostava alue myös muun maankäytön kannalta.

Hannu Heikkinen totesi, että Prikaatin ja Kajaanin kaupungin tulisi käydä keskustelua varuskunta-alueen mahdollisista muutostarpeista.

Jouko Saastamoinen totesi, että alueella sijaitsevien Natura-alueiden vuoksi myös luonnonsuojelulaki on syytä mainita yhtenä vaihemaakuntakaavan keskeisenä suunnitteluperiaatteena.

Sirkka-Liisa Markkanen totesi, että maankäyttö- ja rakennuslain 1 §:n mukaiset perusselvitykset on tehtävä perusteellisesti.

Pertti Perttola totesi, että maakuntakaavatasolla tulee riittävästi huomioida puolustusvoimien ja rajavartioston tarpeet ja sovittaa ne yhteen muiden alueidenkäyttötavoitteiden kanssa.

Jussi Sääskilahti totesi, että liikenneturvallisuuteen liittyvät tavoitteet tulevat olla huomioituna.

Tapani Pääkkönen kertoi, että Vuosangan alueella on ristiriita metsästyksen ja muun alueen käytön kanssa. Ammunnat rajoittavat metsästystä keväällä ja syksyllä.

Veli-Pekka Pitkänen totesi, että Ilmailuhallinnon tavoitteena ilmaliikenteen turvaaminen. Nykyisillä ammuttamäärillä lentoliikenne voidaan turvata, mutta mikäli ammuntojen määrät kasvavat, voi se tuottaa ongelmia.

Merja Väisänen totesi, että Metsähallituksen ja Puolustusvoimien välinen puitesopimus sisältyy OAS:n 1. tavoitteeseen.

Kokouksessa pidettiin 10 minuutin tauko.

Hannu Heikkinen kysyi, onko vaihtoehtotarkastelussa mukana olevaa Kassunkurun laajennusaluetta mahdollista tarkastella pienempänä kokonaisuutena kuin alustavassa vaihtoehtotarkastelussa, jonka puolustusvoimat on tehnyt.

Jouni Raunio totesi, että on mahdollista tarkentaa aluerajausta jonkin verran pienemmäksi.

Sovittiin, että Puolustusvoimat toimittaa tarkennetun aluerajauksen Kassunkurun alueesta.

10. Vaihemaakuntakaava-alueen rajaus, kaavan vaikutusalue ja osalliset

Pertti Perttola kysyi, ovatko Suomussalmen rajavartiolaitoksen alueet mukana kaavatarkastelussa. Hannu Heikkinen vastasi, että maakuntahallituksen päätös koskee puolustusvoimien alueita. Muutostarpeita ei ole tullut esille, joten rajavartioston alueita ei ole tarpeen ottaa kaavatarkasteluun mukaan.

Lisäksi todettiin, että muita mahdollisia alueiden käytön selvittämisen tarpeita varten on tarkoituksenmukaista käynnistää uusi kaavaprosessi.

Pasi Petäjäjärvi kysyi, että onko Vuosangan alueen ja Prikaatin alueen väliin jäävä alue todellista vaikutusaluetta.

Tähän Hannu Heikkinen totesi, että vaikutusalueen rajaaminen on haastava tehtävä, koska alueen asukkaat mieltävät vaikutukset yksilöllisesti. Välialueelle voisi olettaa kohdistuvan liikenteellisiä vaikutuksia. Vaikutusalue täsmentyy kaavaprosessin aikana.

Jouko Saastamoinen huomautti, että mikäli puolustusvoimien harjoitustoiminta Kainuussa lakkaa, liikenteelliset vaikutukset ulottuvat myös Kainuun ulkopuolelle.

Jussi Sääskilahti huomautti, että Kassunkurun osalta piirretty vaikutusalue ei ulotu riittävän etäälle. Lisäksi hän kysyi, käyttääkö Prikaati muuta tieyhteyksiä kuin Valtatie 5 ja Kantatie 89 kulkiessaan Vuosankaan.

Jouni Raunio huomautti, että vaikutusalueen kaakkoiskulmassa oleva tie tulee ottaa vaikutusalueerajaukseen mukaan.

Kokouksessa sovittiin, että tarkistetaan vaikutusaluetta Vuosangan ja Kassunkurun osalta. Muut mahdolliset vaikutukset esitetään tekstimuodossa, esim. vaikutukset Kainuun ulkopuolella oleviin liikenneyhteyksiin.

Osalliset:

Veli-Pekka Pitkänen totesi, että osallisten listaan tulee lisätä Imluhallinto (ilmatilan valvonta).

Jari Nykänen totesi, että myös Lapin lennosto voidaan lisätä osallisten luetteloon.

Pertti Perttola kysyi, onko vaihemaakuntakaavasta keskusteltu muiden Kainuun kuntien kanssa.

Hannu Heikkinen vastasi, että OAS:n nähtävillä ollessa lausunto pyydettiin kaikista Kainuun kunnista, eli niissä ollaan tietoisia kaavaprosessin käynnistymisestä.

Harri Pitkäranta huomautti, että mikäli Kassunkurun alueella on oma riistanhoitoyhdistys, tulee se tasapuolisuuden nimissä lisätä osallisten luetteloon.

Tapani Pääkkönen totesi alueella olevan Kajaanin ja Sotkamon riistanhoitoyhdistysten.

11. Vaihemaakuntakaavan laadintaan liittyvät lähtökohdat ja perusselvitykset

Ympäristömeluselvitys

Jouni Raunio totesi, että puolustusvoimien tilaama ympäristömeluselvitys valmistuu 29.2.2008. Lisäksi toukokuussa 2008 on käynnistymässä Kassunkurun alueen ympäristömeluselvitys, joka valmistuu vuoden 2009 kesään mennessä.

Jorma Keva muistutti, että myös tärinävaikutuksia tulisi selvittää.

Raunio totesi, että tärinää on tutkittu varsin vähän. Tärinä kulkee ilmaa pitkin, ja sen mittaaminen on varsin vaikeaa. Puolustusvoimat tutkii tärinää, mutta esim. raja-arvoja ei ole vielä määritetty ja alustavat raja-arvot saadaan mahdollisesti vasta vuoden päästä.

Kari Pääkkönen totesi, että kaivostoiminnasta saatujen kokemusten perusteella tärinän lähteenä on ilmanpaine.

Arkeologiset selvitykset

Esa Suominen totesi, että kaavan yhtenä perusselvityksenä tulisi tehdä arkeologinen inventointi Vuosangan alueelle.

Harri Pitkäranta totesi, että lähtökohtaisesti maakuntakaava ei edellytä tarkkaa muinaismuistojen läpikäyvää selvittämistä. Mikäli on syytä olettaa, että alueella on merkittäviä muinaismuistoja, vaatii muinaismuistolaki niiden selvittämisen.

Hannu Heikkinen totesi, että maakuntakaavan laatimisen yhteydessä on vuonna 2007 valmistunut maakunnallisia muinaismuistokohteita käsittävä koko maakunnan kattava perusselvitys. Sovittiin, että Kainuun Museon kanssa jatketaan vaihtoehtotarkastelun jälkeen keskusteluja valitun vaihtoehdon mahdollisesta arkeologisten selvitysten tarpeesta.

Vaikutusten arviointi

Hannu Heikkinen kertoi, että vaihekaavan vaikutusten arviointia varten tullaan perustamaan erillinen työryhmä.

Jouko Saastamoinen totesi, että OAS:n tekstimuotoilua pitäisi tarkistaa siten, että YVA-sanaa ei käytettäisi väärissä asiayhteyksissä.

Unto Ritvanen totesi, että vaihekaavan yhteydessä joudutaan paneutumaan sosiaalisten vaikutusten arviointiin riippumatta siitä, tehdäänkö arviointi maankäyttö- ja rakennuslain tai YVA-lain mukaisena. Lisäksi tulee arvioida mm. pinta- ja pohjavesivaikutuksia, ampumatoiminnan vaikutuksia, ilma- ja maaliikenteen vaikutuksia sekä luonnonympäristöön kohdistuvia vaikutuksia (esim. vaikutukset riistaeläimiin).

Irmeli Hanka kiinnitti huomionsa siihen, että Kassunkurun alueen ympäristössä asuu aktiivisia kyläläisiä, joten alueen terveellisyyteen, turvallisuuteen ja viihtyisyyteen liittyvät seikat tulee arvioinnissa ottaa huomioon.

Harri Pitkäranta totesi, että selvitykset tulee tehdä alkuvaiheessa tasapuolisesti Kassunkurun ja Vuosangan osalta. Kaavoituksen myöhemmässä vaiheessa, kun toteuttamisvaihtoehdon valinta on tehty, tehdään tarvittaessa lisäselvityksiä valitusta vaihtoehdoalueesta. Sosiaaliset vaikutukset on syytä selvittää molempien vaihtoehtojen osalta. Natura-alueista tulee tehdä vähintään Natura-tarvearviointi, eli onko tarvetta tarkempaan, luonnonsuojelulain 65 §:n mukaiseen selvittämiseen.

Kari Pääkkönen sanoi, että perustettavan vaikutusten arviointityöryhmän tulee tehdä vaikutusten arviointisuunnitelma, eli miten vaikutukset aiotaan kaavatyössä selvittää.

Jussi Sääskilahti painotti, että liikenteelliset vaikutukset, mm. nykytila ja laajennuksen vaikutukset, tulee selvittää kaavaa laatiessa.

Pohjakartta

Martti Juntunen esitteli kaavan pohjakartan, joka on mittakaavassa 1:200 000. Aineistona käytetään Maanmittauslaitoksen karttatietokantaa 1:100 000.

12. Kainuun 1. vaihemaakuntakaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelman käsittely

Hannu Heikkinen kertoi, että OAS oli nähtävillä 5.11.-5.12.2007 välisenä aikana. OAS:sta pyydettiin 44 lausuntoa, ja niitä saatiin 23 kpl. Maakuntahallitus antoi vastineensa lausunnoista 21.1.2008 pidetyssä kokouksessa. Hannu Heikkinen esitti tiivistelmän OAS:n lausunnoista ja niihin annetuista vastineista.

Harri Pitkäranta kiinnitti huomionsa OAS:n sivun 10 kohtaan "Kaavoituksen vaiheet ja aikataulu". Hän totesi, että kohdassa tulisi näkyä valitusmenettely, eli se, miten, milloin ja kuka kaavasta voi valittaa. Lisäksi valitusmenettely tulee näkyä myös kohdassa 6.1. "Osallistumismenettelyt ja tiedottamisen tavat".

13. Vaikutusten selvittäminen ja arviointi

Tapani Pääkkönen kertoi Vuosangan alueen metsästyksestä. Hän totesi, että kaavatyön yhteydessä tulisi selvittää ampuma-alueen vaikutukset riistakantoihin.

Tapani Pääkkönen ilmoitti toimittavansa kokouksen sihteerille taustatiedoksi materiaalia riistalaskennoista.

Lisäksi todettiin, että laki suunnitelmien ja ohjelmien vaikutusten arvioinnista (ns. SOVA-laki) on sisällytetty maankäyttö- ja rakennuslakiin, jota noudattaen arviointi suoritetaan.

Sovittiin, että työryhmästä ei käytetä nimeä YVA-työryhmä, vaan esim. vaikutusten arviointityöryhmä.

14. Kaavoituksen aikataulu

Harri Pitkäranta pohti kaavoituksen aikataulua vaihtoehtojen tarkasteluun kuluvan ajan kannalta. Vaihekaavan luonnosvaiheessa kahdesta kolmeen vaihtoehtoa kulkevat rinnakkain,

ja sitten ehdotusvaiheessa yksi vaihtoehto tarkastellaan tarkemmin. Tulisikin miettiä, vaikuttaako se jollakin tapaa aikatauluun ja onko nyt esitetty aikataulu liian optimistinen.

Hannu Heikkinen totesi, että myös luonnosvaihe voi kestää tässä suunniteltua pidempään.

Kari Pääkkönen totesi, että luonnosvaihe ja selvitykset sekä ehdotusvaihe ja jatkoselvitykset voivat vaikuttaa kaava-aikatauluun pidentävästi.

15. Viranomaisyhteistyö kaavan laadinnassa

Kokouksessa sovittiin, että pidetään yksi lakisääteinen viranomaisneuvottelu ehdotuksen nähtävillä olon jälkeen. Lisäksi prosessin kuluessa pidetään neuvotteluja tarpeen mukaan viranomaisten kesken.

16. Jatkoneuvotteluista sopiminen

Todettiin, että Puolustusvoimien kanssa tullaan käymään jatkoneuvotteluja.

Unto Ritvanen esitti, että olisiko mahdollista sopia ympäristömelumeluserelvityksen läpikäymisestä mahdollisimman pian.

Jouni Raunio kertoi, että esim. viikolla 11 olisi mahdollista pitää ko. tilaisuus. Sovittiin, että Pohjois-Suomen sotilasläänin puolelta ilmoitetaan, koska ko. tilaisuus on mahdollista pitää.

17. Muut asiat

Ei muita asioita.

18. Kokouksen päättäminen

Kokous päätettiin klo 11.55.

Muistion vakuudeksi

Hannu Heikkinen
suunnittelujohtaja
Kainuun maakunta – kuntayhtymä

Harri Pitkäranta
ympäristöneuvos
Ympäristöministeriö